

Yeni Yüksek Öğretim Yasası için İstanbul Üniversitesi Önerisi

A proposal from Istanbul University for a new legislation on higher education

İstanbul Üniversitesi Üniversite Yasası Çalışma Grubu*; Veysel Batmaz¹, Recep Öztürk², Öktem Vardar³, Murat Yanık⁴, Siddık Yarman⁵, Hasan Yazıcı²

¹İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, ²İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, ³Magna Charta Observatory Genel Sekreteri,

⁴İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ⁵İstanbul Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi, İstanbul

İletişim / Correspondence:

Prof. Dr. Hasan Yazıcı
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
İç Hastalıkları Anabilim Dalı
Tel: 0212 414 30 00
e-posta: hasan@yazici.net

Özet

Üniversitelerin esas amaçları seküler dünya görüşü çerçevesinde eleştirel akıl, yaratıcılık ve beceriyi, buldukları toplumda ve uluslararası düzeyde evrensel boyutlara taşımak, ulusal ve uluslararası rekabete açmaktır. Bu bağlamda çeşitlilik, kurumsal özerklik ve hesap verebilirlik 3 temel öğedir. Yüksek öğretimi düzenleyecek yasa çerçeve niteliğinde olmalıdır.

Anahtar sözcükler: Üniversite yasaı, çerçeve yasa, çeşitlilik.

Abstract

The main aims of the universities are to further and promote secular critical thinking, innovation and know-how to universal standards along with opening the same to local and international competition. Pluralism, autonomy along with accountability are the principal elements to this end. A "framework law" is needed for our institutions of higher education.

Key words: University law, framework law, diversity.

Yükseköğretim Dergisi 2011;1(1):6-7. © 2011 Deomed

Geliş tarihi / Received: Ocak / January 18, 2011; Kabul tarihi / Accepted: Şubat / February 28, 2011;

Online yayın tarihi / Published online: Nisan / April 5, 2011

*İstanbul Üniversitesi Üniversite Yasası Çalışma Grubu üyeleri soyadı sırasına göre yazılmıştır. Burada yayınlanan metin, Haziran/Temmuz 2009 tarihinde yapılan bir dizi toplantının sonucunda hazırlanmıştır.

Üniversitelerimizin ilgili paydaşların gereksinimlerine oldukça uzak olduğu hakkında yaygın ve haklı bir kanı vardır. Ne kadar değiştirilirse değiştirilsin, 12 Eylül totaliter ara rejiminin ürünü olan 2547 sayılı yasanın yarattığı alışkanlıklarla üniversitelerin içinde bulunduğu olumsuz durumu aşmak olası değildir. 2547 sayılı yasanın merkezîyetçiliğine son veren, merkezîyetçilik yerine bağımsızlığı ve çeşitliliği temel ve vazgeçilemez kural olarak gören; her alanda, nicelikten çok niteliği vurgulayan bir yüksek öğrenim düzenlemesine ivedi gereksinim bulunmaktadır.

Üniversiteler:

- Yaşam biçimi örneği olmak,
- Buldukları bölgenin ekonomik kalkınmasına yardımcı olmak,
- Ülkenin birlik ve beraberliğini korumak amaçları ile kurulmazlar.

Esas amaçları seküler dünya görüşü çerçevesinde eleştirel akıl, yaratıcılık ve beceriyi, buldukları toplumda ve uluslararası

rası düzeyde evrensel boyutlara taşımak, ulusal ve uluslararası rekabete açmaktır.

Bu esas amaç başarıya ulaştığında, yukarıda saydığımız tüm "diğer" amaçlar, üstelik katlanarak, gerçekleşirler.

Çerçeve Yasa

Çeşitlilik

Tüm üniversitelerin merkezi ve tek tip bir düzenlemeyle yönetilmesi anlayışına son verilmeli, çeşitliliği teşvik etmeli, kurumların kimliklerini oluşturmalarına destek olunmalıdır. Yöneticilerin göreve geliş yöntemi üniversiteler arasında değişkenlik gösterebilmelidir. Seçim yanında, en azından belli kategorilerdeki üniversiteler için, her düzeyde yönetici, atama yöntemiyle belirlenebilmelidir. Bu amaçla tüm ülkeyi ve yüksek öğrenim sistemini kapsayacak kısa bir çerçeve yasa hazırlanarak, üniversitelerin kendi yönetsel, akademik ve malî yapılarının kendileri tarafından oluşturulmasına, yönetmeliklerle veya ayrı yasalarla olanak tanınmalıdır.

Kurumsal Özerklik ve Hesap Verebilirlik

Bu çerçeve yasada, üniversitelere kurumsal özerklik verilmeli; devlete ve kamuya/tüm paydaşlara hesap verici ve şeffaf, karşılıklı iletişimi ve etkileşimi önceleyen yönetsel ve akademik yapılar kazandırılmalıdır.

Uygulama

- Üniversitelerin performanslarının (girdi ve çıktıları açısından) kurum içi ve kurum dışı organlarca, çeşitli kalite sistemleri uygulanarak denetlenmesi sağlanmalıdır; her üniversitenin adil bir şekilde rekabet etmesi teşvik edilmelidir.
- Yüksek öğretimi finanse ederken “kamu yararı-bireysel getiri” açısından dengeli bir maliyet paylaşım sistemi kurularak, çok kaynaklı gelir sistemlerine uygun bir mali kaynak yapısı oluşturulmalıdır.
- Şimdiki YÖK kalkmalı ve Yüksek Öğrenim Üst Kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurul, üniversitelere para kaynağı bulunması ve mali denetimden sorumlu olmalıdır. Söz konusu kurula bürokratlar ve akademisyenler dışında sanayi ve ticaret çevreleri ve yerel yönetimler de aktif olarak katılmalıdır.
- Yeni olarak, Yüksek Öğrenim Üst Kurulu’ndan tümüyle bağımsız ve ana görevi yüksek öğretim kurumlarının evrensel ve yerel bilimsel ve teknolojik gerçekler/girdiler bağlamında denetimini yapacak bir Yüksek Öğretim Kalite ve Akreditasyon Üst Kurulu oluşturulmalıdır. Bu kurulun oluşmasında akademisyenler ve bürokratlar yanında endüstri ve iş çevreleri, meslek örgütleri yanında yabancı uzmanlar aktif olarak bulunmalıdır. Yüksek Öğretim Kalite ve Akreditasyon Üst Kurulu uluslararası düzeyde akredite olup benzer kuruluşlarla iş birliği içinde olmalıdır.
- Meslek Yüksek Okulları üniversitelerin bünyelerinden çıkarılarak bağımsız birimler olarak yeniden yapılandırılmalıdır.
- Kurumlar arası rekabet ve geçişler özendirilmelidir.
- Akademik unvanlar akademik çalışmalar dışında kullanılmamalıdır.
- Akademik başarıları kanıtlanmış yerli veya yabancı öğretim elemanlarından misafir öğretim üyesi olarak yararlanma yaygınlaştırılmalıdır.
- Tıp fakültelerine, konservatuarlara ve güzel sanatlar bölümlerine/fakültelerine çerçeve yasada ayrı bir yer verilmeli ve bu bağlamda tıp fakültelerinde klinik profesörlük/doçentlik unvanları oluşturulmalı; aynı şekilde, çerçeve yasada konservatuarlar ve güzel sanatlar bölümlerindeki/fakültelerindeki unvanlar akademik unvanlardan farklılaştırılmalıdır.
- İster seçilmiş isterse atanmış olsun bütün üniversite yöneticileri, ilgili kurumdaki öğretim üyelerinin salt çoğunluğunun imzalı teklifi ve dörtte üçünün oyuyla görevinden alınabilmelidir.
- Akademik kadro sözleşmeyle çalışmaya özendirilmelidir.
- Sürekli ve kaliteli işleyen bir akreditasyon ve kalite sistemi kurulduktan sonra bu sisteme uyum gösteren yöneticilere ve ilgili birimlere, öğretim üyesi ataması da dahil, alınacak her türlü eleman/öğrenci konusunda, objektif ve yarışmacı olarak düzenlenen merkezi sınav barajlarını aşanlar arasından eleman/öğrenci seçme olanağı tanınmalıdır.
- Endüstri ve iş çevreleriyle ilişki, azami şeffaflık temelinde, geliştirmelidir.
- Üç farklı çalışan kategorisine (öğretim üyesi, yönetici, memur) için farklı disiplin kuralları yasada yer almalıdır.

Sonuç

Özetle yüksek öğretimi düzenleyecek yasanın yukarıda sıraladıklarımız ışığında, çeşitliliğe açık bir çerçeve yasa niteliğinde olması görüşündeyiz.